מסורת הש"ס עם הוספות

א) מועד קטן דף י"ז, **ב)** שביעית פרק ט משנה ה, **ג)** תוספתא בשביעית פ"ז ה"י"ב והובאה ג"כ לקמן נג., **ד)** פרק ג ה"ד, **ה)** לקמן עמוד ב, **ו)** שביעית פרק ט מ"ח ע"ש.

הגהות הב"ח

(א) גמרא דעדיפא עבדי ליה: **(ב)** רש"י ד"ה ולית ליה לר' יהודה וכו' מפותן שתפיל ואותן פירות שלן שיש לך: **(ג)** ד"ה הכי גרסינן וד"ה מילתא וד"ה רבי יהודה הד"א:

הגהות וציונים

א) תיבות "מפני שינוי המחלוקת" ליתא בכמה ראשונים וכ"ר: **ב)** [פירוש מתקבצין אצל הרב ואין מלקין עד שיסכימו בהכאתו ולא מימני אשמתא אלא על דבר חמור ובדבר חמור אין חולקין כבוד לרב לפיכך השמתא עדיפא מן המלקות. ערוך) (גלין): **ג)** בדפוה"ח **דאייתינהו** ולפנינו ע"פ דפו"י ודק"ס: **ד)** צ"ל **דתניא** (רש"ש, חכמת מנוח, וכ"ה בכת"י וקצת דפו"י ובר"ח): **ה)** שייך למתניתין (גלין):

רבינו חננאל

בישוב לא עבידנא במדבר ארץ ישראל מהו לעשות ביום שהוא ברור לי שהוא חול מי אמור רבנן בכי הא מילתא במדבר ארץ ישראל נותנין עליו חומרי מקום שיצא משם או לא. אמר ליה הכי אמר ר' אמי בישוב אסור במדבר מותר. **והא דשמתיה רב יוסף לבר נתן אסיא** משום דאתא מבי רב לפומבדיתא ביום טוב שני דעצרת. ואמר ליה אביי ולינגדיה מר. **אמר ליה רב [יוסף] דעדיפא מינה עבדי ביה** כלומר השמתא חמורה מן המלקות. **דבמערבא מימני אנגדא דבר בי רב** פי' מתקבצין אצל הרב ואין מלקין עד שיסכימו בהכאתו. **ולא מימנו אשמתא** למה שלא תהיה שמתא אלא על דבר חמור ובדבר חמור אין חולקין כבוד לרב אלא משמתין אותו מיד לפיכך השמתא עדיפא היא מן המלקות. **איכא דאמרי נגדיה כו' ואמר דטבא ליה עבדי ליה** דכי המלקות קלה היא מן השמתא דגרסי' באלו מגלחין בהאי ענינא דלא מימנו אשמתא דבר בי רב מאי שמתא אמר רב שם מיתה ושמואל אמר (שמיה) [שממה] יהא. אמר רב יוסף שדי שמתא אדבני דכלבא והיא דידה עבדא ודברים ברורין הן: **כיוצא בו המולידין פירות שביעית כו'.** ואקשינן ולית ליה לר' יהודה נותנין עליו חומרי מקום וכו'. **ואמר רב שישא** לעולם אית ליה ומלתא אחריתי קאמר במתני' דלא איתמרא בהדיא דמאחר שהורה שהמולידין במקום שכלו למקום שלא כלו וממקום שלא כלו למקום שכלו הוצרך עוד לפרש המולידין פירות שביעית ממקום שלא כלו למקום שלא כלו ושמע שכלו מאותו מקום שהביאם. ואתא לאוקמה דרבי יהודה לקולא ונדחה. **ואפיכא למתני'** וארוקימנא רבי יהודה לחומרא חייב לבער וח"ק לקולא אינו חייב לבער. **והכין פירושו** ת"ק **סבר** כיון דאיתיתינהו ממקום שלא כלו למקום שלא כלו נסתלקו פירות אותו מקום שהביאו משם מעליו ואע"ג דכלו התם השתא כיון דלא כלו הכא אין חייב לבער. **ור' יהודה אומר לו צא והבא** ממקום שהבאת אותם וכיון שאין שם מי יביא חייב לבער וכאלו הביאם עכשיו ממקום שכלו למקום שלא כלו שנותנין עליו חומרי מקום שיצא משם לפיכך חייב לבער. **והא דאמר אביי** ממקום שלא כלו למקום שכלו והחזירן למקומן שלא כלו ת"ק סבר הרי הן בחזקתן ור' יהודה סבר כיון דעיליתנהו למקום [שכלו] נאסרו. ואתקפתא דרב

בַּיְּישׁוּב לָא עָבֵידְנָא. מְלָאכָה בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי. הוֹאִיל וְנֶהֱגוּ בּוֹ אִיסּוּר, לֹא אֲסָרָהּ לְעִינְיֵהוּ אֶת הַמַּעֲנָה: דַּעֲדִיפָא מִינָּהּ. הַתְּמוּרָה מִמַּעֲנָה: **עֲבַדִי לֵיהּ.** עָשִׂיתִי לוֹ: **מִימְּנוּ אַנְגְּדָא דְּבַר בֵּי רַב.** תַּלְמִיד שֶׁסָּרַח, הָיוּ מְמַנִּין לְהַלְקוֹתוֹ וְלֹא לְנַדּוֹתוֹ, מִשּׁוּם דְּשַׁמְתָּא חֲמוּרָה, וְחוֹשְׁשִׁין לְכָבוֹד הַרּוֹב: **וְלֵית לֵיהּ לְר' יְהוּדָה כּוּ'.**

דְּמַשְׁמַע שֶׁיְּכוֹל לוֹמַר לוֹ בֵּן מָקוֹם שֶׁלֹּא כָּלוּ לְבֵן מָקוֹם שֶׁכָּלוּ, לָא וְהָבֵא לְךָ מִן הַמָּקוֹם שֶׁהֲבֵאתִי, וְתִמְנָא שֶׁלֹּא כָּלוּ מִן הַמָּקוֹם שֶׁכָּלוּ, וְהָבֵא לְךָ מִן הַמָּקוֹם שֶׁהֲבֵאתִי הוּא, דְּטַעְמָא לָהוּ מִשּׁוּם מְגַלֶּגֶת הוּא, וְקָסְרִינַן לֵיהּ מִשּׁוּם חוּמְרֵי מָקוֹם שֶׁיָּצָא מִשָּׁם: הָכִי גָּרְסִינַן מִילְּתָא מְחַיְּרִיתִי קָתָמַר, אוֹ מִמָּקוֹם שֶׁלֹּא כָּלוּ לְמָקוֹם שֶׁלֹּא כָּלוּ, וְשָׁמַע שֶׁכָּלוּ בִּמְקוֹמָן, חַיָּיב לְבַעֵר. וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, לָא וְהָבֵא לְךָ מִן הַמָּקוֹם שֶׁהֲבֵאתִי הוּא, וְקָסְרִינַן לֵיהּ מִשּׁוּם חוּמְרֵי מָקוֹם שֶׁיָּצָא מִשָּׁם. אָמַר רַב שִׁישָׁא בְּרֵיהּ דְּרַב אִידִי, מִילְּתָא אַחֲרִיתִי קָאָמַר ר' יְהוּדָה, וְה"ק, אוֹ מִמָּקוֹם שֶׁלֹּא כָּלוּ לְמָקוֹם שֶׁלֹּא כָּלוּ, וְשָׁמַע שֶׁכָּלוּ בִּמְקוֹמוֹ, חַיָּיב לְבַעֵר. ר' יְהוּדָה אוֹמֵר, צֵא וְהָבֵא לְךָ אַף אַתָּה מֵהֵיכָא דְּאַיְיתִינְהוּ, וְהָא לָא כָּלוּ לְהוּ. לְמִימְרָא דְּר' יְהוּדָה לְקוּלָא קָאָמַר. וְהָאָמַר ר"א, לֹא אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אֶלָּא לְחוּמְרָא. אֶלָּא אֵיפּוֹךְ, אֵינוֹ חַיָּיב לְבַעֵר; רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, צֵא וְהָבֵא לְךָ אַף אַתָּה מֵהֵיכָא דְּאַיְיתִינְהוּ, וְהָא כָּלוּ לְהוּ. אֲבָיֵי אָמַר, לְעוֹלָם כִּדְקָתָנֵי, וְה"ק, אוֹ מִמָּקוֹם שֶׁלֹּא כָּלוּ לְמָקוֹם שֶׁכָּלוּ, וְהֶחֱזִירָן לְמְקוֹמָן וַעֲדַיִין לֹא כָּלוּ, אֵינוֹ חַיָּיב לְבַעֵר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, צֵא וְהָבֵא לְךָ אַף אַתָּה מֵהֵיכָא דְּאַיְיתִינְהוּ, וְהָא כָּלוּ לְהוּ. מַתְקִיף לָהּ רַב אַשִׁי, לְרַבִּי יְהוּדָה, אַטּוּ אַגַּבָּא דַּחֲמָרָא קָלְטִינְהוּ. אֶלָּא אָמַר רַב אַשִׁי, בִּפְלוּגְתָּא דְּהָנֵי תַּנָּאֵי. דִּתְנַן, [3]הַכּוֹבֵשׁ שְׁלֹשָׁה כְּבָשִׁין בְּחָבִית אַחַת, ר"א אוֹמֵר, אוֹכְלִין עַל הָרִאשׁוֹן. ר' יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר, אַף עַל הָאַחֲרוֹן. ר"ג אוֹמֵר, [4]כֹּל שֶׁכָּלָה מִינוֹ מִן הַשָּׁדֶה, יְבַעֵר מִינוֹ מִן הַחָבִית. וַהֲלָכָה כִּדְבָרָיו. רְבִינָא אָמַר, בִּפְלוּגְתָּא דְּהָנֵי תַּנָּאֵי. דִּתְנַן[5], [6]אוֹכְלִין בִּתְמָרִין עַד שֶׁיִּכְלֶה הָאַחֲרוֹן שֶׁבְּצוֹעַר. רשב"ג אוֹמֵר, אוֹכְלִין

בַּיְּישׁוּב לָא עָבֵידְנָא מִפְּנֵי שִׁינּוּי הַמַּחֲלוֹקֶת[א] בַּמִּדְבָּר מַאי. א"ל, הָכִי אָמַר רַב אַמִּי, [2]בַּיְּישׁוּב אָסוּר, בַּמִּדְבָּר מוּתָּר. רַב נָתָן בַּר אָסְיָא אֲזַל מִבֵּי רַב לְפוּמְבְּדִיתָא בְּי"ט שֵׁנִי שֶׁל עֲצֶרֶת, שַׁמְתֵּיהּ רַב יוֹסֵף. א"ל אַבָּיֵי, וְלִינְגַּדֵּיהּ מַר נַגְדֵּי. א"ל, [ב] עֲדִיפָא עֲבַדִי לֵיהּ; [ג]דְּבִמַעֲרָבָא מִימְּנוּ אַנְגְּדָא דְּבַר בֵּי רַב, וְלָא מִימְּנוּ אַשַׁמְתָּא[ד]. א"ד, נַגְּדֵיהּ רַב יוֹסֵף. א"ל אַבָּיֵי, נְשַׁמְּתֵיהּ מַר, דְּרַב וּשְׁמוּאֵל דְּאָמְרֵי תַּרְוַיְיהוּ, [3]מְנַדִּין עַל שְׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁל גָּלֻיּוֹת. א"ל, [ה]ה"מ אִינִישׁ דְּעָלְמָא, הָכָא צוּרְבָּא מִדְּרַבָּנַן הוּא, דְּטָבָא לֵיהּ עֲבַדִי; דְּבִמַעֲרָבָא מִימְּנוּ אַנְגְּדָתָא דְּבַר בֵּי רַב, וְלָא מִימְּנוּ אַשַׁמְתָּא: **כֵּיוֹצֵא בּוֹ הַמּוֹלִיךְ פֵּירוֹת שְׁבִיעִית וְכוּ'**: וְלֵית לֵיהּ לְר' יְהוּדָה הָא דִּתְנַן, נוֹתְנִין עָלָיו חוּמְרֵי הַמָּקוֹם שֶׁיָּצָא מִשָּׁם וְחוּמְרֵי הַמָּקוֹם שֶׁהָלַךְ לְשָׁם. אָמַר רַב שִׁישָׁא בְּרֵיהּ דְּרַב אִידִי, מִילְּתָא אַחֲרִיתִי קָאָמַר ר' יְהוּדָה, וְה"ק, אוֹ מִמָּקוֹם שֶׁלֹּא כָּלוּ לְמָקוֹם שֶׁלֹּא כָּלוּ, וְשָׁמַע שֶׁכָּלוּ בִּמְקוֹמוֹ, חַיָּיב לְבַעֵר. ר' יְהוּדָה אוֹמֵר, צֵא וְהָבֵא לְךָ אַף אַתָּה מֵהֵיכָא דְּאַיְיתִינְהוּ[ו], וְהָא לָא כָּלוּ לְהוּ. לְמִימְרָא דְּר' יְהוּדָה לְחוּמְרָא קָאָמַר. וְהָאָמַר ר"א, לֹא אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אֶלָּא לְחוּמְרָא. אֶלָּא אֵיפּוֹךְ, אֵינוֹ חַיָּיב לְבַעֵר; רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, צֵא וְהָבֵא לְךָ אַף אַתָּה מֵהֵיכָא דְּאַיְיתִינְהוּ, וְהָא כָּלוּ לְהוּ. אַבָּיֵי אָמַר, לְעוֹלָם כִּדְקָתָנֵי, וְה"ק, אוֹ מִמָּקוֹם שֶׁלֹּא כָּלוּ לְמָקוֹם שֶׁכָּלוּ, וְהֶחֱזִירָן לְמְקוֹמָן וַעֲדַיִין לֹא כָּלוּ, אֵינוֹ חַיָּיב לְבַעֵר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, צֵא וְהָבֵא לְךָ אַף אַתָּה מֵהֵיכָא דְּאַיְיתִינְהוּ, וְהָא כָּלוּ לְהוּ. מַתְקִיף לָהּ רַב אַשִׁי, לְרַבִּי יְהוּדָה, אַטּוּ אַגַּבָּא דַּחֲמָרָא קָלְטִינְהוּ. אֶלָּא אָמַר רַב אַשִׁי, בִּפְלוּגְתָּא דְּהָנֵי תַּנָּאֵי. דִּתְנַן, [3]הַכּוֹבֵשׁ שְׁלֹשָׁה כְּבָשִׁין בְּחָבִית אַחַת, ר"א אוֹמֵר, אוֹכְלִין עַל הָרִאשׁוֹן. ר' יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר, אַף עַל הָאַחֲרוֹן. ר"ג אוֹמֵר, [4]כֹּל שֶׁכָּלָה מִינוֹ מִן הַשָּׁדֶה, יְבַעֵר מִינוֹ מִן הַחָבִית. וַהֲלָכָה כִּדְבָרָיו. רְבִינָא אָמַר, בִּפְלוּגְתָּא דְּהָנֵי תַּנָּאֵי. דִּתְנַן[5], [6]אוֹכְלִין בִּתְמָרִין עַד שֶׁיִּכְלֶה הָאַחֲרוֹן שֶׁבְּצוֹעַר. רשב"ג אוֹמֵר, דְּרַבִּינוּ נִסִּים פֵּירֵשׁ דְּרִאשׁוֹן הַיְינוּ שֶׁנִּיתַּן רִאשׁוֹן בַּכְּבוּשׁ, וְאַחֲרוֹן שֶׁנִּיתַּן אַחֲרוֹן בַּכְּבוּשׁ. וְכִי אָמְרִינַן בַּיְּרוּשַׁלְמִי, מַה טַּעַם דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, דְּרִאשׁוֹן נוֹתֵן טַעַם בְּאַחֲרוֹן, הִלְכָּךְ, אִם כָּלָה מִן הַשָּׁדֶה אוֹתוֹ שֶׁכְּבַשׁ רִאשׁוֹן, אוֹסֵר הַכֹּל; אֲבָל אַחֲרוֹן אֵינוֹ נוֹתֵן טַעַם בְּרִאשׁוֹן, וְאִם כָּלָה מִן אַחֲרוֹן מִן הַשָּׁדֶה, אֵינוֹ אוֹסֵר אוֹתוֹ שֶׁנִּכְבַּשׁ קוֹדֶם. וְטַעַם דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אַחֲרוֹן נוֹתֵן טַעַם בְּרִאשׁוֹן, פִּי' אַף כְּאַחֲרוֹן, כִּדְאָמַר הָכָא אַף עַל כְּאַחֲרוֹן. וְקָסְבַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ דְּמִיָּיד כְּשֶׁכָּלָה אֶחָד מִהַמִּינִים, הָאַחֲרוֹן אוֹ הָרִאשׁוֹן אוֹ הָאֶמְצָעִי, כּוּלָּן אֲסוּרִין, דְּנוֹתֵן טַעַם זֶה בָּזֶה. וְרַבִּי יְהוּדָה דְּמַתְנִיתִין לְחוּמְרָא כְּוָתֵיהּ. וְרַבָּן גַּמְלִיאֵל סָבַר כִּדְפָרֵישִׁית, דְּהַגּוּף אֶחָד אָסוּר, וְהַטַּעַם הָיוּ כְּמִדּוֹעֵר: **עַל**

מִמָּקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לְמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ נוֹהֵג אֲסוּרִין מִפְּנֵי שִׁינּוּי הַמַּחֲלוֹקֶת, דְּמִימְרֵי מִילְּתָא בְּשׁוּקָא, כָּל מָקוֹם שֶׁלֹּא כָּלוּ אֲסוּרִין מִפְּנֵי הַמַּחֲלוֹקֶת, לְפִי שֶׁהָיוּ מִתְּחִלָּה לְקוּלָּא, כְּדְאָמַר עֵילָא, אֵין בָּזֶה מִפְּנֵי שִׁינּוּי הַמַּחֲלוֹקֶת, דְּמִימְרֵי מִילְּתָא בְּשׁוּקָא, כָּל מָקוֹם שֶׁלֹּא כָּלוּ אֲסוּרִין מִפְּנֵי הַמַּחֲלוֹקֶת, לְפִי שֶׁהָיוּ מִתְּחִלָּה לְחוּמְרָא כְּמוֹ שֶׁאָר דְּבָרִים: **וּמִיהוּ יֵשׁ לוֹמַר**, אִי מִדְּאוֹרַיְיתָא חַיָּיב לְבַעֵר, מִשּׁוּם מַחֲלוֹקֶת לֹא יַעֲבוֹר עַל דִּבְרֵי תּוֹרָה. **וְעוֹד אוֹר"י**, דְּלֹא שַׁיָּךְ מַחֲלוֹקֶת אֶלָּא בְּדָבָר שֶׁהָיוּ בְּגוּף הָאָדָם, אֲבָל בְּפֵירוֹת לֹא שַׁיָּךְ מַחֲלוֹקֶת, דְּאִמְרִינַן מִמָּקוֹם שֶׁלָּבוּ בָּאוּ: **אַבָּיֵי אָמַר לְעוֹלָם כִּדְקָתָנֵי.** לְדָבָרָיו אֵין חֶסֶר כְּלוּם מִן הַמִּשְׁנָה, דְּרַבִּי יְהוּדָה מַדִּיּוּקָא דְּמַתְנִיתִין קָאֵי: **הַכּוֹבֵשׁ** שְׁלֹשָׁה כְּבָשִׁים. כְּגוֹן לֶפֶת וּבֵצָל וְקִפְלוֹט, שֶׁאֵין בִּיעוּרָן שָׁוֶה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אוֹכְלִין עַל הָרִאשׁוֹן, שֶׁטַּעְמוֹ אוֹסֵר כּוּלָּם, וְלָא חֲשִׁיב כְּמִדּוֹעֵר. אַךְ הָכָא מִדּוֹעֵר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אוֹכְלִין עַל הָרִאשׁוֹן, שֶׁטַּעְמוֹ אוֹסֵר כּוּלָּם, וְלָא חֲשִׁיב כְּמִדּוֹעֵר. אַךְ הָכָא מִדּוֹעֵר. וְלָא חֲשִׁיב כְּמִדּוֹעֵר. אַךְ הָכָא מִדּוֹעֵר. אֲבָל אִם כָּלָה מִן הַשָּׁדֶה אוֹתוֹ שֶׁכָּבַשׁ רִאשׁוֹן, אוֹסֵר הַכֹּל; אֲבָל אַחֲרוֹן אֵינוֹ נוֹתֵן טַעַם בְּרִאשׁוֹן, וְאִם כָּלָה מִן אַחֲרוֹן מִן הַשָּׁדֶה אֵינוֹ אוֹסֵר אוֹתוֹ שֶׁנִּכְבַּשׁ קוֹדֶם. וְטַעַם דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אַחֲרוֹן נוֹתֵן טַעַם בְּרִאשׁוֹן, פִּי' אַף כְּאַחֲרוֹן, כִּדְאָמַר הָכָא אַף עַל כְּאַחֲרוֹן. וְקָסְבַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ דְּמִיָּיד כְּשֶׁכָּלָה אֶחָד מִהַמִּינִים, הָאַחֲרוֹן אוֹ הָרִאשׁוֹן אוֹ הָאֶמְצָעִי, כּוּלָּן אֲסוּרִין, דְּנוֹתֵן טַעַם זֶה בָּזֶה. וְרַבִּי יְהוּדָה דְּמַתְנִיתִין לְחוּמְרָא כְּוָתֵיהּ. וְרַבָּן גַּמְלִיאֵל סָבַר כִּדְפָרֵישִׁית, דְּהַגּוּף אֶחָד אָסוּר, וְהַטַּעַם הָיוּ כְּמִדּוֹעֵר. אוֹכְלִין

מסכת תרומה

פרק ג' משנה ג'

הַשְּׁתָפִין שֶׁתָּרְמוּ זֶה אַחַר זֶה, רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, תְּרוּמַת שְׁנֵיהֶם תְּרוּמָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, תְּרוּמַת הָרִאשׁוֹן תְּרוּמָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, אִם תָּרַם הָרִאשׁוֹן כְּשֵׁעוּר, אֵין תְּרוּמַת הַשֵּׁנִי תְּרוּמָה. וְאִם לֹא תָּרַם הָרִאשׁוֹן כְּשֵׁעוּר, תְּרוּמַת הַשֵּׁנִי תְּרוּמָה:

עין משפט נר מצוה

יד א מיי' פ"ח מהל' יו"ט הלכה כ טוש"ע א"ח סי' תלו סעי"ג:

טו ב מיי' פ"ז מהלכות ת"ת הלכה ה סמג לאוין רח טוש"ע י"ד סי' שלד סעיף מב: **טז ג** מיי' פ"ו מהלכות ת"ת הלכה יד סמג שם טוש"ע שם סעיף מג:

יז ד מיי' פ"ח מהלכות יו"ט הלכה כב סמג לאוין עה טוש"ע א"ח סי' תלו סעיף ה: **יח ה** מיי' פ"ז מהלכות שמיטה הלכה ו סמג עשין קמח:

יט ו שם הלכה יא:

ליקוטי רש"י

[שייך לדף נא:]

מכאן לספיחין שהן אסורין. תוס' בביעות נוהגת בהו ומיירין בביעור מתנוכה שענבה הבא כלה למיה שבשדה וכו', וספיחים אסורים מזמן הן לא מזבע ולא נאסוף אם תבואתנו וכי מאחר שאין זורעים מהיכא אוספים לימד על הספיחים שהן אסורים וביעור התבואה שהן אסורין משמרב רביעה שנייה דהוא לה כלה למיה שבשדה כלתנא עד מתי נהגין ושורפין בתנן וקם של שביעית משמרב רביעה שניה במסכת תענית (דף ו:) [מנחות ה:]. **כמה בטלני הוי בשוקא.** אף כימי מלגלה [ברכות יז:]. ולא מיחזי כעוסא מו איסור [לקמן נה:].

[ע"כ שייך לדף נא:]

מימנו אנגדיא. מלקות ומלקות יפה לכם יותר משמתא והוו מלקי להו [מו"ק יז:].

[מכאן שייך לעמוד ב]

כלה לחיה אשר בשדה. לשון זכר, כמו (בראשית יח כפ) עשו כלה לגומר כלה האוכל. **כלה לבהמתך.** כמו כלה בחיטה כלה ואיתמו (תהלים נט ד) [תענית ו:]. **דדייק וגמר שמעתתא מפומיה דרביה.** שהוא מדקדק בלשון רבו וקונהו מו סימנים.

רבינו חננאל

[המשך מטור א]

אשי פשוטין הן. **ואוקמה רב אשי בפלוגתא דהני תנאי** דתנן הכובש שלשה כבשין בחבית אחת ר' אליעזר אומר אוכלין על הראשון פי' אותו הכבוש שכבש מתחלה ור' יהושע אומר אף על האחרון כו' והכי קתני במתני' וכן הכובש שלשה כבשין בחבית אחת ולא כלה הכל אלא אפי' נשאר אחד מהן אינו חייב לבער רבי אליעזר אומר כיון שכלה אחד מהן חייב לבער שאומר לו צא והבא לך אף אתה וכיון שאינו מוצא להביא חייב לבער נמצא רבי יהודה דמחמיר כרבי אליעזר. **וגרסי' בירושלמי** מאי טעמא דר' אליעזר הראשון נותן

הוקדש לעילוי נשמת הר"ר **עזריאל פריד** ז"ל ב"ר **צבי הערשל** ז"ל נלב"ע כ"ח טבת תש"ע

עַד שֶׁיְּכַלֶּה אַחֲרוֹן שֶׁבָּהּ. פ״ה, עַד שֶׁתְּכַלֶּה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁבְּמַרְלוֹתֶיהָ, וְהַשֵּׁלֶשׁ אֲרָצוֹת שֶׁבְּכָל אַחַת שָׁווֹת הֵן. **וְאֵין נִרְאֶה**, דְּאִם אֵינָם מְלוּקוֹת, נָמֵי שׁוֹנֶה שֵׁלֶשׁ אֲרָצוֹת בְּכָל אַחַת. וְעוֹד קָשֶׁה לִר״י, דְּתְנַן בְּפ״ו דִּשְׁבִיעִית (מ״ב), שֵׁלֶשׁ אֲרָצוֹת לְבִיעוּר, וְשֵׁלֶשׁ אֲרָצוֹת בְּכָל אַחַת, עַד שֶׁיְּכַלֶּה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁבָּהּ. ר״ש אוֹמֵר, לֹא אָמְרוּ שֵׁלֶשׁ אֲרָצוֹת אֶלָּא בִּיהוּדָה. מִכָּאן דִּלְמָנָא קָמָא שֵׁלֶשׁ אֲרָצוֹת מְלוּקוֹת, שֶׁכָּל אַחַת בְּפָרָה עַד שֶׁיְּכַלֶּה אַחֲרוֹן שֶׁבָּהּ, וּפֵירוֹת שֶׁבָּעֲמָקִים עַד שֶׁיְּכַלֶּה אַחֲרוֹן שֶׁבָּעֲמָקִים, וְכֵן שֶׁבַּשְּׁפֵלָה עַד שֶׁיְּכַלֶּה אַחֲרוֹן שֶׁבַּשְּׁפֵלָה. וּבִירוּשַׁלְמִי יֵשׁ, אָמַר ר׳ מֵאִיר בְּרִ׳ עֲקִיבָא[א] בְּשֵׁם ר׳ יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא, שֶׁיַּעֲרוּ לוֹמַר אֵין שֶׁבָּעֲמָק אֵין גְּדֵילָה בָּהָר. וּלְפִי זֶה מַשְׁמַע דְּהָוֵי מִדְּאוֹרַיְיתָא. וְלָא תִּיקְשֵׁי הָא דְּאָמְרִינָן בְּשֶׁמַעְתָּא דְּאֵין אֵין גְּדֵילָה עַל פֵּרוֹת שֶׁבִּיהוּדָה גְּדֵילָה עַל שֶׁל גָּלִיל; דְּמֵיירֵי מִסֵּי מֵסַר לְסַר. **וְסִיְּימוּ דְּמַפְקִינָן בְּשִׁילְהֵי שְׁמִטְּתִין**, אָמַר רַשְׁבַ״ג, סִימָן לְהָרִיס מֵילִין וְכוּ׳, דְּנָפְקָא מִינָּהּ נַמִּי גַּ׳ שֵׁלֶשׁ אֲרָצוֹת שֶׁבִּיהוּדָה. וְהָא דְּלָא קָאָמַר לְקַמָּן נָפְקָא מִינָּהּ לְבִיעוּר, מִשּׁוּם דְּחִילּוּק הַר וּשְׁפֵלָה וְעֵמֶק לֵית שַׁיְיךְ אֶלָּא בִּיהוּדָה גְּרִידָא, כְּדִקְתָנֵי בְּמַסֶּכֶת שְׁבִיעִית בְּהֶדְיָא, אֲבָל בִּיכּוּרִים וְנַסֵּל אִיתָן שַׁיְיכִים בְּכָל א״י. וּבְגַמְ׳ דִּירוּשַׁלְמִי בְּמַסֶּכֶת שְׁבִיעִית, עֲלָא דְּהַהִיא סִימָן לְהָרִיס מֵילִין, קָאָמַר, אִית דְּבָעֵי לְמֵימַר לְמִידַּת הָדָא אִיתְּמַר. פִּירוּשׁ, לְעִנְיַן שֵׁלֶשׁ אֲרָצוֹת קָאָמַר אוֹתוֹ סִימָן: **מִתְבַּעֲרִין** בְּכָל מָקוֹם. פ״ה, שֶׁמּוֹתְנִין אוֹתָן לְמִרְמַס חַיָּה וּבְהֵמָה. **וְלֹא נִרְאֶה**, דְּהָא מוּתָּרִין אֲפִילּוּ הֵן אֲפִילּוּ בְּכָל אַחַת. עֲשָׂאוּם לְשֵׁלֶשׁ שֶׁבְּכָל אַחַת, וְאוֹכְלִין בְּכָל אַחַת. וְאִם אֵינָם אוֹכְלִין בְּכָל אַחַת, שֶׁיְּהוּ אוֹכְלִין בְּכָל אַחַת עַד שֶׁיְּכַלֶּה הָאַחֲרוֹן שֶׁבָּהּ. מִנָּא הָנֵי מִילֵּי. אָמַר רַב חָמָא בַּר עוּקְבָא א״ר יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא, אָמַר קְרָא, וְלִבְהֵמְתְּךָ וְלַחַיָּה אֲשֶׁר בְּאַרְצֶךָ. כָּל זְמַן שֶׁחַיָּה אוֹכֶלֶת מִן הַשָּׂדֶה, הָאֲכֵל לִבְהֵמָה שֶׁבַּבַּיִת; כְּלָה לַחַיָּה אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה, כְּלֵה לִבְהֵמְתְּךָ מִן הַבַּיִת. וּגְמִירִי דְּאִין חַיָּה שֶׁבִּיהוּדָה גְּדֵילָה עַל פֵּרוֹת שֶׁבְּגָלִיל, וְאֵין חַיָּה שֶׁבְּגָלִיל גְּדֵילָה עַל פֵּרוֹת שֶׁבִּיהוּדָה. ת״ר, פֵּרוֹת שֶׁיָּצְאוּ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְחוּצָה לָאָרֶץ, מִתְבַּעֲרִין בְּכָל מָקוֹם שֶׁהֵן. רשב״א אוֹמֵר, יַחֲזִרוּ לִמְקוֹמָן וְיִתְבַּעֲרוּ, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר בְּאַרְצֶךָ. הָא אַפִּיקְתִּיהּ. קְרִי בֵּיהּ בְּאַרְצֶךָ בְּאַרְצֶךָ. אִי נַמִּי, מֵאֲשֶׁר בְּאַרְצֶךָ. רַב סָפְרָא נִפַּק מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְחוּצָה לָאָרֶץ, הֲוָה בַּהֲדֵיהּ גַּרְבָּא דְּחַמְרָא דִּשְׁבִיעִית. לַוּ בַּהֲדֵיהּ רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב אִיקָא וְרַב כָּהֲנָא, אָמַר לְהוּ, אִיכָּא דִּשְׁמִיעַ לֵיהּ מִינֵּיהּ דְּרַבִּי אַבָּהוּ הֲלָכָה כְּר״ש בֶּן אֶלְעָזָר אוֹ לֹא. א״ל רַב כָּהֲנָא, הָכִי א״ר אַבָּהוּ, הֲלָכָה כְּר׳ שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר. א״ל רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב אִיקָא, הָכִי א״ר אַבָּהוּ, אֵין הֲלָכָה כְּרשב״א. אָמַר רַב סָפְרָא, נְקוֹט הָא כְּלָלָא דְּרַב הוּנָא בִּידָךְ, דְּדַיְיקִ וְגָמַר שִׁמְעַתְּתָא מִפּוּמֵיהּ דְּרַבֵּיהּ כְּרַחֲבָה דְּפוּמְבְּדִיתָא. דְּאָמַר רַחֲבָה אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַר הַבַּיִת סְטָיוּ כְּפוּל הָיָה, סְטָיוּ לִפְנִים מִסְּטָיוּ. קְרִי עֲלֵיהּ רַב יוֹסֵף, בְּעָצוֹ יִשְׂאָל וּמִקְלוֹ יַגִּיד לוֹ, כָּל הַמַּיְקִיל לוֹ מַגִּיד לוֹ. ר׳ אִילְעַאי קַץ כַּפְנֵיָיתָא דִּשְׁבִיעִית. הֵיכִי עֲבִיד הָכִי, דְּלֶאֱכֹלָהּ אָמַר רַחֲמָנָא וְלֹא לְהַפְסֵד. וְכִי תֵּימָא, הָנֵי מִילֵּי הֵיכָא דְּנִחֵית לְפֵירָא, אֲבָל הֵיכָא דְּלָא נְחִית לְפֵירָא לָא; וְהָאָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ, הָנֵי מְתַחֲלֵי דְּעֶרְלָה אֲסִירִי, הוֹאִיל וְנַעֲשׂוּ שׁוֹמֵר לְפֵירִי; וְשׁוֹמֵר לְפֵירִי אֵימַת הֲוָה, בִּכּוּפְרֵי, וְקָא קָרֵי לְהוּ פֵּירֵי. ר״נ דְּאָמַר כְּר׳ יוֹסֵי, דְּתְנַן רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, סְמָדַר אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא פֵּירֵי, הוּפְלִיגֵי רַבָּנַן עֲלֵיהּ. מַתְקִיף לֵהּ רַב שִׁימִי מִנְּהַרְדְּעָא, וּמִי פְּלִיגִי רַבָּנַן עֲלֵיהּ דְּרַבִּי יוֹסֵי בִּשְׁאָר אִילָנוֹת, וְהָא תְּנַן, מֵאֵימָתַי אֵין קוֹצְצִין אֶת הָאִילָנוֹת בַּשְּׁבִיעִית. בְּ״ש אוֹמְרִים, כָּל הָאִילָנוֹת מִשֶּׁיּוֹצִיאוּ. וּב״ה אוֹמְרִים, הַחֲרוּבִין מִשֶּׁיִּשְׁרְשׁוּ, וְהַגְּפָנִים מִשֶּׁיְּגַרְעוּ

אוֹכְלִין עַל שֶׁל בֵּין הַכִּיפִּין, וְאֵין אוֹכְלִין עַל שֶׁבֵּין הַשִּׁיצִין. [ו]תְּנַן הָתָם, אֵשֵׁלֶשׁ אֲרָצוֹת לְבִיעוּר, יְהוּדָה וְעֵבֶר הַיַּרְדֵּן וְגָלִיל, וְשֵׁלֶשׁ אֲרָצוֹת בְּכָל אַחַת וְאַחַת. [ז]וְלָמָּה אָמְרוּ שֵׁלֶשׁ אֲרָצוֹת לְבִיעוּר, שֶׁיְּהוּ אוֹכְלִין בְּכָל אַחַת וְאַחַת עַד שֶׁיְּכַלֶּה הָאַחֲרוֹן שֶׁבָּהּ. מִנָּא הָנֵי מִילֵּי. אָמַר רַב חָמָא בַּר עוּקְבָא א״ר יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא, [ח]אָמַר קְרָא, וְלִבְהֵמְתְּךָ וְלַחַיָּה אֲשֶׁר בְּאַרְצֶךָ. [ב]כָּל זְמַן שֶׁחַיָּה אוֹכֶלֶת מִן הַשָּׂדֶה, הָאֲכֵל לִבְהֵמָה שֶׁבַּבַּיִת; כְּלֵה לַחַיָּה אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה, כַּלֵּה לִבְהֵמְתְּךָ מִן הַבַּיִת. וּגְמִירִי דְּאִין חַיָּה שֶׁבִּיהוּדָה גְּדֵילָה עַל פֵּרוֹת שֶׁבְּגָלִיל, וְאֵין חַיָּה שֶׁבְּגָלִיל גְּדֵילָה עַל פֵּרוֹת שֶׁבִּיהוּדָה. ת״ר[ג], פֵּרוֹת שֶׁיָּצְאוּ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְחוּצָה לָאָרֶץ, מִתְבַּעֲרִין בְּכָל מָקוֹם שֶׁהֵן. רשב״א אוֹמֵר, יַחֲזִרוּ לִמְקוֹמָן וְיִתְבַּעֲרוּ, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר [א]בְּאַרְצֶךָ. הָא אַפִּיקְתִּיהּ. קְרִי בֵּיהּ בְּאַרְצֶךָ בְּאַרְצֶךָ. אִי נַמִּי, מֵאֲשֶׁר בְּאַרְצֶךָ. רַב סָפְרָא נִפַּק מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְחוּצָה לָאָרֶץ, הֲוָה בַּהֲדֵיהּ גַּרְבָּא דְּחַמְרָא דִּשְׁבִיעִית. לַוּ בַּהֲדֵיהּ רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב אִיקָא וְרַב כָּהֲנָא, אָמַר לְהוּ, אִיכָּא דִּשְׁמִיעַ לֵיהּ מִינֵּיהּ דְּרַבִּי אַבָּהוּ הֲלָכָה כְּר״ש בֶּן אֶלְעָזָר אוֹ לֹא. א״ל רַב כָּהֲנָא, הָכִי א״ר אַבָּהוּ, הֲלָכָה כְּר׳ שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר. א״ל רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב אִיקָא, הָכִי א״ר אַבָּהוּ, אֵין הֲלָכָה כְּרשב״א. אָמַר רַב סָפְרָא, נְקוֹט הָא כְּלָלָא[ד] דְּרַב הוּנָא בִּידָךְ, [ט]דְּדַיְיקִ וְגָמַר שִׁמְעַתְּתָא מִפּוּמֵיהּ דְּרַבֵּיהּ כְּרַחֲבָה דְּפוּמְבְּדִיתָא. [י]דְּאָמַר רַחֲבָה אָמַר רַבִּי יְהוּדָה[ה], הַר הַבַּיִת סְטָיוּ כְּפוּל הָיָה, סְטָיוּ לִפְנִים מִסְּטָיוּ. קְרִי עֲלֵיהּ רַב יוֹסֵף, [כ]עַמִּי בְּעָצוֹ יִשְׁאָל וּמִקְלוֹ יַגִּיד לוֹ, כָּל הַמַּיְקִיל לוֹ מַגִּיד לוֹ. ר׳ אִילְעַאי קַץ כַּפְנֵיָיתָא דִּשְׁבִיעִית. הֵיכִי עֲבִיד הָכִי, [ד]לְאֲכֹלָהּ אָמַר רַחֲמָנָא וְלֹא לְהַפְסֵד. וְכִי תֵּימָא, הָנֵי מִילֵּי הֵיכָא דְּנִחֵית לְפֵירָא, אֲבָל הֵיכָא דְּלָא נְחִית לְפֵירָא לָא; וְהָאָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ, הָנֵי מְתַחֲלֵי דְּעֶרְלָה אֲסִירִי, הוֹאִיל וְנַעֲשׂוּ שׁוֹמֵר לְפֵירִי; וְשׁוֹמֵר לְפֵירִי אֵימַת הֲוָה, בִּכּוּפְרֵי, וְקָא קָרֵי לְהוּ פֵּירֵי. ר״נ דְּאָמַר כְּר׳ יוֹסֵי, [ה]דְּתְנַן רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, סְמָדַר אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא פֵּירֵי, [ו]הוּפְלִיגֵי רַבָּנַן עֲלֵיהּ. מַתְקִיף לֵהּ רַב שִׁימִי מִנְּהַרְדְּעָא, וּמִי פְּלִיגִי רַבָּנַן עֲלֵיהּ דְּרַבִּי יוֹסֵי בִּשְׁאָר אִילָנוֹת, וְהָא [ט]תְּנַן, מֵאֵימָתַי אֵין קוֹצְצִין אֶת הָאִילָנוֹת בַּשְּׁבִיעִית. בְּ״ש אוֹמְרִים, כָּל הָאִילָנוֹת מִשֶּׁיּוֹצִיאוּ. וּב״ה אוֹמְרִים, [י]הַחֲרוּבִין מִשֶּׁיִּשְׁרְשׁוּ[ז], וְהַגְּפָנִים מִשֶּׁיְּגַרְעוּ

מִפְּנֵי קִיבְּלָה: רַבִּי יְהוּדָה. סֵפֶק שְׁמָעָהּ מֵרַב יְהוּדָה אוֹ מֵר׳ יְהוּדָה נְשִׂיאָה דְּהָנָה נַמִּי בְּהַהוּא דָּרְגָא[ח]: סְטָיוּ כְּפוּל הָיָה. אִילְטַבָּאוֹת סָבִיב לוֹ, כְּפוּלוֹת זוֹ לְפָנִים מִזּוֹ סָבִיב: קְרִי רַב יוֹסֵף עֲלֵיהּ. דְּרַב סְפָרָא: קַץ כַּפְנֵיָיתָא דִּשְׁבִיעִית. דְּקָא טָעוּן כַּפְנִיּוֹת, וְהָן תְּמָרִים קְטָנִים שֶׁלֹּא בִּישְׁלוּ, וְקָנֵי הַדְּקָא לְעָנִיּוּת וְהִכְסִיד כַּפְנִיּוֹת: דְּנִחַת לְפֵירָא. שׁוֹמֵר הַגָּדֵל סְבִיבוֹת הַתְּמָרִים בְּקָטְנָן, כְּעֵין פֶּקֶס הַגָּדֵל סְבִיבוֹת חֲגוֹזֵי יַעַר הַדַּקּוֹת: אֲסִירִי. מִשּׁוּם עֲרָלָה, דְּלָא הָוֵי כְּעֵץ, אֶלָּא שֵׁם פֵּירֵי עֲלֵיהֶם, הוֹאִיל דְּנַעֲשׂוּ שׁוֹמֵר לְפֵירִי: וְשׁוֹמֵר פֵּירֵי אֵימַת הֲוָה, בִּכּוּפְרֵי. כְּשֶׁהֵן קְטַנּוֹת, וְכוּפְרָא הוּא כַּפְנִיּוֹת, וּכְשֶׁגְּדִילִין הוּא הָעֲנָבִים, וְהָיוּ מְמֻדָּר, אֲסוּר מִשּׁוּם עֲרָלָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא פֵּירוֹ. וְנִלְעַז קוֹרִין אֶשְׁפֶּרְ״ר: וּפְלִיגֵי רַבָּנַן עֲלֵיהּ. דְּקָנֵי עֲנָבִים, אֵין קוֹצְצִין. לְעִנְיַן שֶׁמַּפְסִיד כְּרָכִים. מִשֶּׁיּוֹצִיאוּ. אֶת הַפֵּרוֹת [בְּרָכוֹת לוֹ:].

מִשֶּׁיְּגַרְעוּ

עין משפט נר מצוה

כ א מיי׳ פ״ז מהלכות שמיטה הל׳ ט י:
כא ב שם הלכה ח:
כב ג שם הלכה יב:
כג ד מיי׳ פ״ה מהל׳ שמיטה הלכה יז:
כד ה מיי׳ פ״ט מהל׳ מעשר שני ונטע רבעי הלכה יג:
כה ו מיי׳ פ״ה מהל׳ שמיטה הלכה יח:

רבינו חננאל

טעם באחרון. מ״ט דרבי (אליעזר) [יהושע] אחרון נותן טעם בראשון: **רבינא אמר** בפלוגתא דהני תנאי דתניא אוכלין בתמרים עד שיכלה האחרון שבצוער. **רשב״ג אומר אוכלין על של בין הכיפים** פי׳ הנסבכין בין האמירין שאיפשר לאדם ללקטן. **ואין אוכלין על של בין השיצים** כגון שנסבכו על קוצין שמכין היד שכל הרואה אותן מתיאש מהן ואין נכשרין אלא לעופות. ת״ק כי הני ור׳ יהודה אומר אומרים לו צא והבא לך אף אתה ממקום שאתה בו ואם כלה מאותו המקום לא חיישינן מפני שיש בצוער: **תנן התם** שלשה ארצות לביעור כו׳ ולמה אמרו שלשה ארצות שיהיו אוכלין כל אחת ואחת עד שיכלה אחרון שבה שנאמר ולבהמתך ולחיה אשר בארצך ופשוטה היא: **ת״ר פירות שיצאו מארץ לחוץ [לארץ]** מתבערין בכ״מ שהן ר״ש בן אלעזר אומר יחזרו למקומן ויתבערו במקומן וטעמא מאי דשמע שנאמר בארצך תהיה כל תבואתה לאכול. **ואקשי׳ והא אפקתיה** הא דדרשת ביה ולבהמתך ולחיה אשר בארצך כ״ז שהיה אוכלת בשדה האכל גם אתה לבהמתך ממה שיש לך בביתך וכו׳. **ושני׳ קרי ביה בארץ** כלומר היה לו לומר לחיה אשר בארץ למה כתב בארצך ש״מ תרתי. אי נמי מאשר: **ביד רב ספרא** נפיק מארץ לחוצה לארץ גרבא דחמרא דשביעית אמר להו לרב כהנא ולרב הונא מי איכא בכו דשמע מר׳ אבהו אם הלכתא כר׳ שמעון בן אלעזר. **אמר רב ספרא נקוט דרב הונא בר איקא בידך** כלומר זה שאמר רבי אבהו אין הלכה כר׳ שמעון בן אלעזר הוא האמת. שמדקדק דברי רבותיו ועומד בהן על בוריין. **כרחבא** דהוה דייק בין ר׳ לרב שלא תתחלף לו שמועה ויאמר אותה בשם זולתי האמרה. וכיון שנסתפק לו בעל השמועה מי הוא אם רבי יהודה אמרה אם רב יהודה היה גורסה בשם שניהם דאמר רחבה אמר ראבי יהודה הר הבית סטיו כפול מעוקל היה כו׳. **קרי רב יוסף** עליה דרב ספרא עמי בעצו ישאל ומקלו יגיד לו. **כל המיקל לו מודה לדבריו** כלומר כמו רב ספרא שהודה לרב הונא בר איקו ושבחו ואמר האמת עמו מפני שמיקל לו והחיר לו לבער גרבא דחמרא בחוצה לארץ ולא הטריחו להחזירו לארץ: **רבי אילא קץ כפניתא בשביעית** פי׳ אל טלע של שביעית. והיכי עביד הכי והא מפסיד פירי שביעית דלא מנח להו עד [שיהיו] נגמרין והתורה אמרה לאכלה ולא להפסד הנה אסור להפסיד פירות שבביעית. וכי תימא הני מילי פירות הוא דאסור להפסיד אבל כפניתא עדין אינן פרי. **והאמר רב נחמן מתחלי דערלה אסירי** פי׳ קצבאן דערלה אסור הואיל ונעשו שומר לפירי והני מתחלי לא היו שומר לפרי אלא בכופרי דהן אל טלע דאלמא פרי הן דהא קרו להו פרי. **ושני׳** רב נחמן כרבי יוסי סבירא ליה דתניא רבי יוסי אומר סמדר אסור אפי׳ שהוא פרי ופליגי רבנן עליה ואמרי כל כי האי גונא אינן

מסורת הש״ס עם הוספות

א) שביעית פרק ט [משנה ג]. **ב)** [שם משנה ג]. **ג)** כלה דף נא: [ע״ש] [תענית ו: ע״ש פירש״י]. **ד)** תוספתא דשביעית פרק ה ה״א ע״ש, **ה)** [ברכות לג: לח:]. **ו)** לעיל יג: סוכה מה. [ברכות לג:]. **ז)** ברכות דף לו:. **ח)** שם עלה פרק ח [משנה ז] [קדושין נל:]. **ט)** ברכות לו: שביעית פרק ד משנה י. **י)** [עיין ברש״י דברכות לג ע״ב ומצוה לייסב] ראה ליקוטי רש״י, **כ)** פ״ח ה״ד, **ל)** עי׳ תוס׳ סוכה לט. ד״ה וליתיב.

גליון הש״ס

רש״י ד״ה מישויציאו תחלת העלין. עיין ברש״י ברכות לו ע״ב ד״ה משויציאו:

תורה אור השלם

א) וְלִבְהֵמְתְּךָ וְלַחַיָּה אֲשֶׁר בְּאַרְצֶךָ תִּהְיֶה כָּל תְּבוּאָתָהּ לֶאֱכֹל: [ויקרא כה, ז]

ב) עַמִּי בְּעֵצוֹ יִשְׁאָל וּמַקְלוֹ יַגִּיד לוֹ כִּי רוּחַ זְנוּנִים הִתְעָה וַיִּזְנוּ מִתַּחַת אֱלֹהֵיהֶם: [הושע ד, יב]

הגהות וציונים

ג) "הא כללא" ליתא בכת״י ובפי׳ ר״ח, וכ״ה נכון (דק״ס): **ד)** בפי׳ ר״ח איתא רחבה אמר "ראבי׳ יהודה, ועי׳ דקדוקי סופרים בגליון יא ע״ב אות א בדפדפי׳ שם איתא **רבי** (בניקוד קמץ תחת הרי״ש והבי״ת רפויה) וזהו שפי׳ רש״י ספק שמעה וכו׳ שבלשון זה כלול רב ורבי עי״ש בארוכה, ועי׳ תוד״ש המאירי ביצה שם ועי׳ מהר״ם בביצה שם ומהרש״ל כאן: **ג)** ס״א **משישלשלו** (גליון), וכ״ה בשביעית שם (והיא הא, דק״ס): **ה)** ס״א **שלשלות** (גליון): **ו)** לפנינו הגירסא **רב חמא בר עוקבא** (גליון): **ז)** עיין מצפ״א שהביא גי׳ הרמב״ם בפיה״מ (פ״ה מ״ג) א׳ עניים וא׳ עשירים **אין** אוכלין, ואפשר דגם רש״י גרס כן וא״ש: **ח)** גי׳ **החזו״א** (שביעית ס׳ יג סק״ד) דהתם מיירי **לאכורה** ודב ספרא אפיק **לאכילה** (עי״ש היטב), אך בתוס׳ שנן ובתוס׳ ד׳ פרק ובתוס׳ הרא״ש הגי׳ כלפנינו:

ליקוטי רש״י

[ההתחלה בעמוד א]

כרחבה דפומבדיתא. סטיא מדקדק גלשון רבו ואומר סטיו כפול היה ואע״פ שבלשון משנה קורהו אלטבעה כפסחים וכסוכה על גב אלטבעה, הוא דקדק בלשון רבו ולא אמר אלטבעה כפולה היתה. יש פוסרין הא דרחבה מדאמר ר׳ יהודה דדייק ספיקי דרבנותיה לי׳ מדרבי יהודה לי׳ מדרב יהודה וקשיא לי׳ בגוה טובא הדא דרחבה לא רמה רבי יהודה מימיו לא רבי יהודה ברבי אלעאי ולא ר׳ יהודה נשיאה ועוד טולהו אמוראי נמי דייקו לומר דבר בשם אומרו ועוד ליכא למימר מהא דדייק לישנא דשמעתא אלא ספיקי דרבנותא [ברכות לג:]. **סטיו** כפול היה. אלטבעה סביב סביב מקפת ומחוץ לאותו הקף עוד אחר [לעיל יג:]. אלטבעות זו לפנים מזו פיהקף עגול ליפה שם [ברכות לו:]. **מתחלי.** בתמרי. כקפרס בגלף. **בכופרי.** כשהתמרים קטנים קורס בשולם: ר״נ **דאמר** בר׳ יוסי. דכופרא הוי פרי ואע״פ שלא נגמר לפיקך אומר שלו משום שומר [ברכות לו:]. **סמדר אסור.** עגנים, כיון שנפל הפרח וכל גרגיר נראה לעצמו קרוי סמדר וקאמר ר׳ יוסי כיון שבא לכלל סמדר קרוי פרי ואסור משום ערלה [ברכות לו:]. **מפני שהוא פירי.** וקריא״ה ביה ערלתו את פריו [קידושין נד:]. **ופליגי רבנן עליה.** והלכה כרבים. **משויציאו.** את הפרי [ברכות לו:].